

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
Baranya Megyei Kirendeltség

Iktatószám: BAMK-208-10/2021

Hiv. szám: 90205-A/73-12/2021

Ügyintéző: Tóth Ágnes

gyermekvédelmi referens

Melléklet: 1 db

Jeszán Csabáné

mb. intézményvezető

Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ és
Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

Pécs

Egyetem u. 2.

7626

Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat 7626 Pécs, Egyetem u. 2.	
Bekezdő:	30205-ERK/1031/2021
Iktatószám:	30205-A/73-12/2021
Ügyintéző:	Jeszán Cs.

Tárgy: szakmai program jóváhagyása

Tisztelt Intézményvezető Asszony!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 104. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltakra tekintettel a Baranya MGYK III. számú Szakmai Egységének Szakmai programját – a hozzá tartozó melléklettel együtt – a fenti iktatószámon jóváhagytam.

Kelt: Pécs, 2021. június 25.

Tisztelettel:

Dr. Gálné dr. Babinecz Erzsébet
igazgató

**Baranya Megyei Gyermekvédelmi
Központ
III. számú szakmai egységének
Szakmai programja
2021.**

A szakmai programot a nevelőtestület 2021. 06.16-án elfogadta

Kisárki Júdit

Kisárki Júdit

szakmai egység vezető

(a nevelőtestület képviselőjeként)

Jeszán Csabáné

Jeszán Csabáné

mb. intézményvezető

Tartalomjegyzék:

I. III. számú szakmai egység- program a szakmai egység szintjén	
1. A szakmai egység neve, székhelye, telephelyei.....	2
2. Ellátandó célcsoport	2
3. Ellátási terület	3
4. Szolgáltatás igénybevételének módja	4
5. Együttműködés	4
6. Az intézmény szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja	6
7. Célok	6
8. Továbbképzések, minőség biztosítás	10
9. Különleges és normál szükségletű gyermeke nevelése, várandós és gyermeküket nevelő édesanyák nevelése	10
10. A minőségbiztosítás elemei	17
11. Feltételek	18
 II. Ellátási helyek, a szakmai program specifikumai a lakásotthonok szintjén	
1. 1-es számú Komlói Lakásotthon, 7300, Komló, Damjanich u.23.	20
2. 2-es számú Komlói Lakásotthon, 7300, Komló, Kodály u. 16.	24
3. 3-as számú Komlói Lakásotthon, 7300, Komló, Majális tér 3.	24
4. 4-es számú Komlói Lakásotthon, 7300, Komló, Munkácsy u. 88.	29
 III. Mellékletek	

I. A III. számú szakmai egység

1. A szakmai egység neve, székhelye, telephelyei:

A Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ III. számú szakmai egységének működtetése a 7621 Pécs, Király u. 33. földszint 8. szám alatti székhelyű Központ által történik.

A szakmai egység szakembereinek munkáját koordináló szakmai vezető irodája a Komló, Damjanich u. 27. szám alatti Komlói Területi Irodában található.

A szakmai egységet alkotó lakásotthonok:

1. 1-es számú Komlói Lakásotthon - 7300 Komló, Damjanich u. 23.
2. 2-es számú Komlói Lakásotthon - 7300 Komló, Kodály Z. u. 16/B.
3. 3-as számú Komlói Lakásotthon - 7300 Komló, Majális tér 2-3.
4. 4-es számú Komlói Lakásotthon - 7300 Komló, Munkácsy u. 88.

A szakmai egységhez tartozik a Komlói Területi Iroda - 7300 Komló, Damjanich u. 27.

2. Ellátandó célcsoport:

A Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ III. számú szakmai egysége a baranyai lakóhellyel rendelkező, ideiglenes hatállyal elhelyezett, vagy nevelésbe vett normál és különleges szükségletű gyermekek részére otthont nyújtó ellátást, illetve a fiatal felnőttek részére utógondozói ellátást biztosít. A bekerülő gyermekek és fiatalok a társadalom periferiájáról, szociális problémákkal küszködő családokból kerülnek ki. Jellemző a gyermekek körében az alulszocializáltság. A gyermekek súlyos családi konfliktusok részesei voltak, érzelmileg nem elérhető szülők és ingerszegény környezet jellemzi családi háttérüket. Gyakori a gyermekvédelmi szakellátásba bekerülő gyermekek körében a bántalmazással való érintettség, mely sok esetben a bekerülés oka is.

Magas számban figyelhető meg az iskolakerülés, melynek háttérében a szociálisan, kulturálisan, és anyagiilag is hányattatott sorsú családi háttér áll.

A lakásotthonokba bekerülő gyermekekről elmondható, hogy a 10-17 év közötti korosztályból kerülnek ki. Az érintett gyermekek esetében megfigyelhető, hogy a család nem tud adekvát választ adni a serdülőkori problémákra, azokat nem tudja megfelelő módon kezelni valamint a gyermekvédelmi alapellátás eszközeivel végzett munka nem hoz eredményt vagy megghiúsul az együttműködés hiányában.

A lakásotthonba kerülő gyermekek sok esetben a nevelőszülői hálózathoz kerülnek ki, valamint a gondozási helyek közti változtatás is számottevő.

A gyermekek önbizalma, önértékelése általánosságban roppant alacsony, valamint a deviáns viselkedés is gyakorta jellemzi őket. Helyzetüket nehezíti, hogy sok esetben akár különleges szükségletű, vagy a nem megfelelő háttér miatt képességeik és készségeik tekintetében hátrányban vannak kortársaikhoz képest.

A várandós, vagy gyermeküket nevelő kiskorú édesanyák és utógondozói ellátott fiatal felnőtt, várandós vagy gyermeküket nevelő édesanyák tekintetében a szakmai egység

lakásotthonaiba bekerülőkről elmondható, hogy gyermekvállalásuk sok esetben saját családjuk számára felvállalhatatlan, és a család – bár sokszor csak átmenetileg – nem kíván a leányanyával foglalkozni, valamint a társadalom többségében a túl korai gyermekvállalás előítéletet, megbélyegzést vált ki. A várandósok gyakorta a szakellátáson belülről más lakásotthonból érkeznek a szakmai egységbe, hiszen itt tudnak megfelelő ellátást kapni, valamint szakmailag kifejezetten erre, azaz a várandósságra, gyermeknevelésre, vagyis a megváltozott élethelyzetükre felkészítést, gondozást-nevelést itt tudunk biztosítani. Itt van lehetőségük, hogy a támogató családi háttér hiányában a gyermekükkel együtt tudjanak lenni. A párkapcsolati krízisek általánosságban érintik Őket, a várandósság sok esetben nem tervezett, a születendő gyermek vér szerinti apja számukra nem elérhető vagy sok esetben kiszámíthatatlan viselkedésű, akár agresszív, vagy ő maga is kiskorú és/vagy gyermekvédelmi gondoskodásban él.

Az iskolai közeg számukra gyakran szégyenérzettel, megbélyegzéssel és kudarcok sokaságával azonosítható.

3. A szakmai egység ellátási területe:

- Baranya megyei illetőségű, szakellátásban elhelyezett, nevelésbe vett, vagy ideiglenes hatállyal elhelyezett normál és különleges szükségletű gyermekeknek biztosít gondozási helyet.
- Utógondozói ellátást biztosít az ellátást Baranya megye területén kérő, a jogszabályi előírásoknak megfelelő nyolc- és tizenéves fiataloknak.

Az ellátási terület jellemzői:

A szakmai egység ellátási területe Baranya megye 10 járási gyámhatósághoz tartozó 301 településre terjed ki. A megye lakossága Péccsel együtt 363 ezer fő. A megye aprófalvas településein magas a nemzetiségi aránya, ezen belül is meghatározó a roma lakosság jelenléte. Megyénk gazdasági nehézségeire utal, hogy országos átlag fölötti a munkanélküliek aránya. Az elmúlt években a közútfejlesztések javították a térség külső megközelíthetőségének feltételeit, de a belső megközelíthetőség továbbra is hátrányosan érinti a megye gazdasági környezetét. Az aprófalvas településszerkezet miatt a gazdasági feltételek kedvezőtlenek más megyékhez képest, mindez pedig visszahat a belső megközelíthetőség problémájára. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a kisvárosok (amelyek mikro-, vagy kistérségi centrumszereppel bírnak) gazdasági funkciója erőtlenségre, a helyben elérhető szolgáltatások, intézmények száma alacsony. Ezzel párhuzamos tényező, hogy a megye lakosságának több mint fele az érdemi funkcionális szerepkörrel nem bíró községekben/kis községekben él, ez pedig – a fent jelzett okok miatt – nehezíti a munkához/szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A népesség korösszetétele igen kedvezőtlen. Az élve születések száma egyre jobban csökken, ugyanakkor nagyon erősen öregszik el a megye lakossága. A szociális szak- és alapellátásokra vonatkozó alapvető megyei jellemző, hogy az aprófalvas településszerkezet miatt a községekben nehezebb a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés, e problémát súlyosbítja, hogy Baranya megyében rendkívül magas a zsáktelepülések aránya (30%), mindez pedig a települési közösség elzártságát konzerválja. Magas a külterületeken élők száma is - ők csak nehezen férnek hozzá az oktatási, szociális, kereskedelmi, egészségügyi szolgáltatásokhoz. A

térségi szociális szolgáltatásszervezést is nehezítő tényező, hogy egyre csökken a kistépülések népességmegtartó ereje. Ennek oka, hogy főleg a fiatalabb korosztály tagjai a városias területekre, fejlettebb országrészekbe költöznek a jobb megélhetés reményében, míg helyüket a szegényebb, idősebb, kiszolgáltatottabb társadalmi csoportok veszik át. Ez a belső mobilizálódás ugyanakkor egyre nehezebb kihívások elé állítja a szociális, gyermekvédelmi ellátórendszert, hiszen a településeken az egyébként is nehezen hozzáférhető szolgáltatásokra egyre több rászoruló jut.

Jelentős társadalmi (és gazdaságszerkezeti) kihívást indukál a megye tartósan kedvezőtlen foglalkoztatottsági helyzete, nagy az álláskereső (gazdaságilag aktív népességhez viszonyított) aránya (16%).

4. Ellátás igénybevételének módja:

A szakmai egységben működő gondozási helyek befogadják az ideiglenes hatállyal elhelyezett, vagy nevelésbe vett normál és különleges szükségletű gyermekeket, illetve azokat a fiatal felnőtteket, akiknek utógondozói ellátását - a működtető hozzájárulásával – az ellátást biztosító befogadó nyilatkozata alapján a gyámhatóság elrendelte.

5. Együttműködés:

5.1. Intézményen kívüli:

Iskola: A lakásotthonok nevelői, esetleg a megbízott gyermekfelügyelő valamint a szakmai egység fejlesztő pedagógusa részt vesz az iskolai rendezvényeken (pl.: szülői értekezlet, fogadóóra). Szükség szerint egyéni megbeszélést is folytat a gyermek beilleszkedéséről, tanulmányi munkájáról, magatartásáról, pedagógiai módszerekről.

Az iskolákkal szoros, folyamatos kapcsolattartásra törekszünk, fontos, hogy velük jól együtt tudjunk működni. Az iskolák kulturális rendezvényein részt veszünk (ballagás, tanévnyitó, szalagavató, farsang) és arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy az iskolai közösség aktív, érdeklődő tagjaivá váljanak. Fontos szerepet kap az iskolai tehetséggondozás valamint az aktív iskolai sporttevékenység, szakkörök, igénybevétele. Gyermekeket támogatjuk és ösztönözzük abban, hogy tehetségüknek megfelelő foglalkozásokon, sporttevékenységen vegyenek részt, versenyeken is szerepeljenek.

TEGYESZ: A lakásotthonok nevelői közösségei, valamint a szakmai egységben foglalkoztatott kollégák összessége szorosan együttműködik a lakásotthonokban elhelyezett gyermekek gyermekvédelmi és helyettes gyermekvédelmi gyámjával, valamint a területi gyermekvédelmi szakszolgálat elhelyezési, szakértői, nyilvántartási csoportjával.

Gyámhatóság: A lakásotthoni nevelő együttműködik a gyermekvédelmi gyámmal, vele egyeztetve szükség esetén felkeresi a gyámhivatalt a gyermekekkel kapcsolatos kérdések megbeszélése ügyében. A gyermek és a hozzátartozók kapcsolattartásának alakulásáról a lakásotthon írásban tájékoztatja a gyámhivatalt.

A gyermek gondozási helyének meghatározása érdekében, nevelésbe vételének felülvizsgálata során a gyámhivatal tárgyalást tart, melyen a lakásotthon nevelője és/vagy a szakmai egységvezető részt vesz.

Gyermekjogi képviselő: A lakásotthonok együttműködnek a gyermekjogi képviselővel.

Egészségügyi alapellátás és szakellátás: A lakásotthon dolgozói folyamatosan figyelemmel kísérik a gyermekek egészségügyi állapotát, szükség esetén szakorvosi ellátás igénybevételét kezdeményezik. A házi gyermek és felnőtt orvosokkal szoros és jól működő kapcsolatot ápolnak. A gyermekek részére a fogászati alapellátást megszervezik. Az orvosi kontroll vizsgálatokra a gyermekek részvételét és megjelenését megszervezik és lebonyolítják, valamint az orvosi utasításnak megfelelő kezeléssel gondoskodnak.

A védőnői szolgálattal is igen hangsúlyos és szorosan együttműködő kapcsolatot tartanak fent azon lakásotthonok, ahol várandós és/vagy gyermeket nevelő édesanya, valamint 0-3 év közötti gyermek gondozása-nevelése folyik. Ezen lakásotthonokban a házi gyermekorvos megbízási szerződéssel van alkalmazásban az intézménnyel.

A lakásotthonok kapcsolatot tartanak a gyermekeket esetlegesen kezelő szakorvosokkal is pl.: pszichiáter, fül-orr-gégész, gyermekkardiológus.

Rendőrség: A lakásotthon dolgozói az engedély nélkül a lakásotthonból távozó gyermek kapcsán felkutatási kérelmet adnak ki a helyi rendőrkapitányságra, valamint a gyermek lakásotthonba való visszajutása után ezt visszavonják. A helyi rendőrkapitányság dolgozóival és kiemelten az eltűnésekért felelős kollégáival kapcsolattartásuk folyamatos. A rendőrség által szervezett prevenciós programokon a lakásotthonok részt vesznek.

Pártfogó felügyelet: A lakásotthon nevelője, valamint a lakásotthon dolgozói együttműködnek a lakásotthonban elhelyezett gyermekek kirendelt pártfogójával.

Komlói Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya: A lakásotthonok a Népegészségügyi Osztály előírásának, valamint azok (töröltni) tanácsainak és esetleges észrevételeinek figyelembe vételével végzik munkájukat.

Komlói Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya: A lakásotthon dolgozói a lakásotthonban elhelyezett és már a munkaerő-piaci szintén megjelenő, főleg utógondozói ellátott fiatalok érdekében és velük együttműködve tartják a kapcsolatot a település munkaügyi központjával.

Gyermekjóléti alapellátás: A lakásotthonok dolgozói, de kiemelten a lakásotthon nevelője tartja a kapcsolatot a család- és gyermekjóléti központ esetmenedzserével a lakásotthonban elhelyezett gyermekek családkapcsolatainak, valamint az esetleges hazagondozás folyamatának koordinálása érdekében.

Egyéb: A lakásotthonok nagy hangsúlyt fektetnek a szomszédokkal való jó viszony kialakítására és annak fenntartására.

Városi önkormányzat, különböző civil szervezetek.

A gyermekek támogató baráti, társas kapcsolatait is támogatják és építik a lakásotthonok.

Bíróság, ügyészség.

Nevelőszülői hálózatok képviselői, leendő nevelőszülők, nevelőszülői tanácsadókkal való kapcsolattartás az aktuálisan érintett gyermekek esetében.

5.2. Intézményen belüli:

A szakmai egységen belül evidencia a munkatársak közötti szoros és harmonikus együttműködés, a szakmai vezető koordinálása mellett a hatékony gondozási-nevelési feladatvégzés érdekében együttműködnek a fejlesztő pedagógussal, pszichológussal a lakásotthonok nevelői közösségei.

A szakmai egység együttműködik az intézmény más szakmai egységeivel is.

6. Az intézmény szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja:

Szoros kapcsolatot tartunk fenn a gyermekeink oktatási intézményeivel, a helyi család- és gyermekjóléti központtal, az egészségügyi intézményekkel, és más a gyermekek fejlődését elősegítő szervezetekkel. Ezen intézmények dolgozói részére mindig lehetővé tesszük, hogy látogatásaikkal közvetlenül is bepillantassanak a lakásotthonok életébe, valamint a velük közösen adódó szakmai konferenciákon, eseményeken is részt veszünk.

A lakásotthonok szolgáltatásairól tájékozódhat minden érdeklődő az intézmény honlapján keresztül is.

7. Célok:

A lakásotthoni elhelyezés célja, a jogszabályban kimondottakkal összhangban, hogy a gyermek testileg, értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg korának és képességeinek megfelelően fejlődjen. Személyisége a lehető legteljesebb módon ki tudjon bontakozni. Képessé váljon a vér szerinti családjába visszaillleszkedni, valamint képessé váljon az önálló életvitelre, gyermeke önálló, felelősségteljes gondozására, nevelésére és társadalmi beilleszkedésre. A gyermekeket kimozdítjuk a tanult tehetetlenség állapotából, képessé válnak támogató, szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására és azok megélésére, valamint céljukká válnak önmaguk fejlesztése, saját értékeik felismerése, a tanulás. Nevelésünk során hozzá kell segítenünk őket, hogy a boldogságot, a mindennapi örömeiket megélni képesek legyenek, saját erőforrásaikat kiaknázva, életük célt kapjon. Megtapasztalhassák a biztonsággal való kötődést, olyan erkölcsi értékeket kapjanak, melyek által embertársaik számára is lehetővé tudják tenni a hozzájuk való kapcsolódást.

Teljes körű ellátás:

A teljes körű ellátás részletes elemeit a lakásotthonokat bemutató fejezet tartalmazza. Teljes körű ellátás keretén belül a jogszabályban előírtakon felül legfontosabb feladatunk a gyermek fizikai szükségleteinek kielégítése, valamint a megfelelő érzelmi, szellemi és erkölcsi környezet biztosítása. Megmutatni a lehetőségeket, felkelteni az igényt a gyermekekben, egy teljesebb, a társadalom által elfogadott életforma iránt.

Iskola, tanulás:

Elsődleges feladat a hozzánk érkező gyermekek megfelelő beiskolázása a különböző oktatási intézményekbe. A gondozottak közül sokan az iskolai teljesítményt befolyásoló képességekben elmaradott, iskolai sikertelenség miatti kudarcok sorozatát átélt tanuló. Sokuk különleges szükséglete miatt gyógypedagógiai iskolába való beíratása lehetséges csak. Sok gyermek esetében jellemző az iskolai lemaradás, többszörös évisméltés, gyakorta már sok hónapja teljesen kimaradtak az oktatási rendszerből, ezen esetekben is nagyon fontos a szakmai egység fejlesztőpedagógusának, valamint pszichológusának összehangolt munkája a lakásotthon nevelőtestületével annak érdekében, hogy a gyermeket az oktatási rendszerbe vissza tudjuk illeszteni és képességeinek megfelelő legjobb teljesítményre ösztönözzük. A lakásotthonokban a napirend része a délutáni tanulás, házi feladatok elvégzése, korrepetálás.

A pályaválasztásnál, továbbtanulásnál esetleges iskolaváltásnál közösen, a gyermekkel keressük a legmegfelelőbb megoldásokat. Igyekszünk a tehetséggondozásra is figyelmet fordítani.

A várandós és/vagy gyermeküket nevelő kismamák esetében feladatunk, hogy a megváltozott élethelyzethez rugalmasan alkalmazkodó oktatási lehetőségeket találjunk az anyukák részére, lehetőség szerint tanulmányaikat folytassák.

Önálló életre nevelés:

A nevelési elveinkből adódóan a gyermekeket képességeiknek megfelelően a bekerüléstől kezdve bevonjuk a napi feladatok ellátásába, ez az édesanyák tekintetében pedig hatványozottabb szerepet kap, hiszen nekik a saját gyermekükről való gondoskodást, háztartásvezetést is el kell sajátítaniuk. A lakásotthon nevelői kollektívája folyamatos gyakorlással, praktikus tanácsokkal, példamutatással nyújt segítséget a gyermekeknek abban, hogy az önellátás elvárható szintjét eljuttassák.

Utógondozás:

Amennyiben a gyermek körülményei indokolják, és férőhely rendelkezésre áll, az otthon – a jogszabályban meghatározottak szerint – utógondozói ellátást nyújthat a fiatal felnőtt számára.

7.1. A célok elérésének módszerei**7.1.1 A nevelés-gondozás szoros egysége**

A nevelés-gondozás folyamata elválaszthatatlan egymástól. Miközben gondoskodunk a gyermekről, egyben neveljük is, és ez fordítva is igaz, ezért a napi tevékenységek során a nevelők, gyermekfelügyelők, nem csak törődést, odafigyelést kell, hogy nyújtsanak, hanem meg kell nyerniük a gyermeket. Ki kell alakítaniuk benne azt a kötelességtudatot, hogy nevelőjével-gondozójával együttműködjön (Gyvt. 10. § (1) a) pont). Ez a nevelői munka a kölcsönösségen alapszik, mind a nevelők között, mind a nevelő-gyermek relációban. Ezért fontos az alapelvek pontos megfogalmazása, ami alapján megvalósulhat a gyakorlat. Ezek az alapelvek a következők:

- demokratizmus elve,
- az otthonosság megteremtésének elve,
- a közösségi támogatással nevelés elve.

7.1.2 A személyes kapcsolatok, kötődések fontossága

Fontosnak tartjuk az érzelmi illeszkedésen alapuló személyes kötődést, mert ennek hiánya esetén a gyermekek nem tudnak önmagukban megerősödni, felnőve pedig képtelenek lesznek a másik ember érzelmeit átérezni. Az ilyen emberek aztán képtelenek lesznek megfelelően kötődni a másik emberhez, ugyanakkor nem tudnak autonóm felnőtté sem válni. Önállótlaná válnak, sodródni az élet minden területén. Ezért rendkívül fontos, hogy még a kamaszok esetén is alakuljon ki személyes kötődés köztük és gondozóik között.

Éppen ezért törekszünk rá, hogy a kapcsolatok a dolgozók és a gondozottak között barátságosak, őszinték legyenek. Megvalósításához szükséges, hogy a dolgozók alkalmas, értő és érző lelkű, kreatív, rugalmas és hiteles személyiségek legyenek. Következétesen viselkedjenek, és modellt nyújtsanak az elvárt magatartást illetően. Ugyanakkor mindig legyenek tudatában annak, hogy ők a felelősségteljes felnőttek, nevelők. Itt is fontos az ide vonatkozó alapelvek érvényesítése, úgy mint:

- elfogadás elve,
- egyéni különbség figyelembevételének elve,
- kooperáció elve,
- nyitottság elve.

7.1.3 Határok, keretek kialakítása

A gondozottak számára fontos, hogy egyértelműen meghatározott és érthető jogokat, kötelességeket, lehetőségeket és elvárásokat fogalmazzunk meg, mint elsődleges szabályokat. Ennek megfelelően vonjuk be a szabályok kialakításába, a házirend elkészítésébe a gyermekeket. Ügyeljünk arra, hogy a szabály van a gondozottért, nem pedig a gondozott a szabályért. Azaz adott esetekben szükséges felismernünk, hogy vannak kivételek, másodlagos szabályok, amelyek okát és indokoltságát mindenkinen tudatosítani kell. A gyermekek biztonsági és szabadsági fokát éppen azok a határok tágitják, amiket elfogadtak, és áttekinthető keretet biztosítanak számukra.

7.1.4 Egyéni bánásmód érvényesítése

A nevelés során figyelembe vesszük a gyermek aktuális személyiségállapotát, megismerjük az újonnan bekerülő gyermek addigi életét, és csak ezek ismeretében fogalmazzuk meg az elvárás-rendszert, az egyéni fejlesztési és nevelési tervben. Ugyan az alapvető szabályrendszernek minden gyermek számára a következetesség és egyenlőség elvének tiszteletben tartására való tekintettel azonosnak kell lennie, mégis igyekszünk toleránsak maradni és szem előtt tartani, hogy a normakövető magatartás minden gyermek számára más-más szinten áll.

7.1.5 A gyermeki jogok védelme, érdekérvényesítése

A lakásotthonok havonta tartanak gyermekfórumot, ahol a mindennapok során felmerült problémákat, igényeket, lehetőségeket vitatják meg a gyermekek és a felnőttek.

A lakásotthonokban élő gyermekek érdekeik képviselőjére intézményi szinten gyermekönkormányzatot hozhatnak létre, melybe a szakmai egység is delegál tagokat. A gyermekönkormányzat célja sokrétű; érdekképviselőt lát el, a gyermekotthon életével kapcsolatban véleményt nyilvánít, programszervezésben vesz részt, és segít a gondozottak közötti konfliktusos ügyek megoldásában. Célunk volt, hogy már a serdülőkorú gyermekek is minél nagyobb mértékben váljanak saját életük irányítójává. Bontakozzon ki a demokratikus szemléletük, a gyermekek legyenek tisztában jogaikkal és kötelezettségeikkel. A működésére a lehetőségek adottak, amíg azonban a gyermekek ebben nem motiváltak, gyermekönkormányzat alakítására nem kötelezhetők.

Ugyanezt a célt valósítja meg az Érdekképviselői Fórumban való aktív részvétel, ahová a gyermekek köréből delegált két tag személyére a gyermekönkormányzat hiányában a nevelőtestület tesz javaslatot. Az Érdekképviselői Fórum működése meghatározott keretek között, intézményi szinten zajlik.

7.1.6 A gyermekek testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének elősegítése

Feladatunk megkeresni minden hozzánk került gyermek erősségeit, legyenek azok a tanulás, a házi munka, vagy az élet bármely más területén, és ezeket kell fejlesztenünk. A gyermek számára olyan követelményszintet próbálunk felállítani, melyet saját erőfeszítései árán képes teljesíteni.

A bekerülő gyermekek többségének énképe igen negatív, kifejezetten „rossz gyereknek” tartják magukat. Fontos feladat segítenünk reális önértékelésük kialakulását, hogy felismerjék saját értékeiket, fejlesztésre szoruló gyenge pontjaikat. Ez az első lépés a reális jövőképük kialakulásához, a helyes pályaorientáció megtalálásához.

Beszélnünk kell a higiéniai szabályok és az egészségre nevelés problémaköréről. A bekerülő gyermekek egy részénél el kell érniük a rendszeres tisztálkodás szokásának kialakítását, az életkorának megfelelő testi ápoltságot. Felvilágosító munkával igyekszünk kialakítani az egészség megővését, megelőzni a betegségeket. A kamaszok egyik központi kérdése a szerelem, a szexualitás. Mivel ezek intim kérdések, meg kell teremtenünk az alkalmat a beszélgetésekre. Gondot jelent, hogy a bekerült gyermekek nagy részénél a „párkapcsolat” egy kapaszkodási lehetőséget jelent elsősorban, a szexualitással pedig szeretettségüket kompenzálják. Felvilágosító tevékenységgel próbáljuk megóvni a gyermekeket a párkapcsolati kudarcoktól.

7.1.7 Szabadidő hasznos eltöltése

A szabadidő megszervezése, jó programok kitalálása, mind egységszinten, mind intézményi szinten sokoldalúan történik. A részvételre viszont sokszor nehéz motiválni a kamaszkorú gyermekeket, ennek ellenére, a programokon általában jól érzik magukat. Vannak hagyományos, évről-évre megrendezett programjaink: a gyereknapi közös kirándulások, busójárás, nyári nyaralások. A gyerekek közül többen járnak különböző edzésekre, vannak sikereik az adott sportágakban, néptáncban.

8. Továbbképzések, szakmai igényesség

A gyermekvédelmi munkában való részvétel alapvetően hivatástudatot feltételez, ám e hivatástudat hiányában is végezhető hatékony munka, ha az megfelelő szakmai felkészültséggel, és e felkészültségnek megfelelő tevékenységgel párosul. A hivatástudat nem elvárás, viszont a folyamatos megújulásra kész szakmai munkavégzés igen.

Céljaink megvalósításának fontos feltétele, a kollégák minél célirányosabb felkészültsége. Az egységes szemlélet kialakítása, egyfajta szociális érzékenység, és nyitottság. Ezért folyamatosan külső és belső képzéseken veszünk részt minél nagyobb számban, minél szélesebb körben. Konfliktuskezelési technikák elsajátítása, kommunikációs tréningeken való részvétel, szupervíziók, mind a hatékonyságot segítik elő.

A szakmai munkánk sikerességét sosem az egyes kollegák, hanem a csapatmunka egységessége nyújtotta, ezért szükségesnek tartjuk a csapatépítő tréningeket, amik segítenek a kiégés elkerülésében is.

9. Nevelés

A nevelés bonyolult, összetett folyamat, melyben az irányított gyermeki tevékenységrendszer fejleszti a gyermek képességeit. A nevelési hatások eredményeképpen kialakul a gyermek értékrendszere, személyisége, amelyek eligazítóak számára az egyéni és társadalmi feladatok megoldásában. A nevelés tudatos, tervszerű és szervezett. E folyamatban meghatározó a nevelő és a nevelt kapcsolata, mely az eredményesség egyik alapfeltétele is. A nevelés folyamatos, melynek során feladatunk a társadalom által elfogadott normák, egyetemes értékek napi működésbe való beépítése.

9.1 Nevelési alapelvek:

- Otthonainknak elsősorban a gondozott gyermekek és fiatalok szükségleteihez kell igazodnia, a gyermeknek az otthon működésének megszokott rendjéhez történő alkalmazkodása csak ezután következik.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek személyiségét, méltóságát, egyediségét.
- Nagy jelentőséget tulajdonítunk az érzelmi biztonság, az érzelmi ráhatásnak, valamint a gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek között kialakult érzelmi kapcsolatoknak.

A gyermekekkel való kapcsolatunkban, a mindennapi életünkben nagy odafigyelést tanúsítunk a gyermeki jogok érvényre juttatására, sérelem esetén a helyzetnek megfelelő jogorvoslásra.

Fontos továbbá:

- A feltétel nélküli elfogadás elve.
- A biztonságérzet kialakítása.
- A magatartási problémák okainak feltárása és kezelése.
- A személyre szabott, reális értékelés.
- A nevelői következetesség.
- A gyermeki jogok tisztelete, maradéktalan érvényesítése.

- Meleg, elfogadó, biztonságot nyújtó légkör biztosítása és fenntartása.
- Empátia, a gyermek problémáinak egyéni kezelése.
- A családkapcsolatok elősegítése és fenntartása.
- A lelkiismereti és vallásszabadság biztosítása.

Tiszteletben tartjuk a gyermek:

- családi kapcsolataihoz való jogát,
- vélemény nyilvánításának jogát,
- gondolat, lelkiismeret és vallásszabadságát,
- magánéletét,
- megfelelő egészségi állapothoz való jogát,
- oktatáshoz, pályaválasztáshoz való jogát,
- szociális biztonsághoz, megfelelő életszínvonalhoz való jogát,
- saját csoport kultúrájához való jogát,
- nemzetiségi, etnikai és kulturális hovatartozását.

Különös figyelemmel kísérjük a gyermeki kötelességek betartását:

- együttműködés a felnőttekkel, tanárokkal, lakásotthoni, iskolai társakkal,
- képességének megfelelő tanulmányi teljesítmény elérése,
- megfelelő magatartás tanúsítása,
- Házi rend és a Napirend betartása.

9.2 Nevelési célok:

- A nevelés fejlesztő hatása által az egyén képességeinek kibontakoztatása. E fejlesztő folyamat akkor eredményes, ha valódi tevékenységekhez kötött. Ez azonban csak akkor lehet sikeres, ha nevelésünk teret ad színes, sokoldalú gyermekotthoni/lakásotthoni életnek, tanulásnak, játéknak, munkának. A gyermeki egyéniség kialakítása egyéni úton, egyéni követelményekkel és tevékenységformákkal; amely fejleszti a gyermekek önismeretét, együttműködési készségét; hozzájárul életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez. Minél inkább átszövi a közösség a gyermekek tevékenységének különféle formáit, annál erősebb a közösség személyiségformáló hatása. Közösségalkotó tényező a közös érdeken nyugvó közös tevékenység. Ebben a munkaformában valósíthatók meg olyan nevelési feladatok, mint az aktivitás, öntevékenység, segítőkészség, önkontroll, tolerancia, egymásért érzett felelősség fejlesztése a gyermekben. Közös munka által fejlődnek, s az egyén fejlődése a közösség fejlődését is jelenti. A gyermekek megtalálják helyüket és azokat a társaikat, akikkel együtt tudnak játszani, tanulni, munkálkodni. Ezáltal önállóbbak és magabiztosabbak lesznek. Megtanulnak együttműködni, odafigyelni társaikra, tapintatosan segíteni egymásnak, toleránsak és figyelmesek lesznek egymással szemben.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus kapcsolatának kialakulását a természeti és társadalmi környezettel. Értsék meg a körülöttük zajló természeti, társadalmi

jelenségeket. Ismerjék meg és alkalmazzák a társadalmi magatartás normáit. Legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások iránt, becsüljék meg ezeket. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

- Sajátítsák el azokat a módszereket, amelyekkel képessé válnak az önálló tanulásra, munkavégzésre.

Céljaink részletezve:

- A családjukból kiemelt, ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett gyermekek vagy utógondozói ellátásban részesülő fiatalok számára életkoruknak, egészségi- és személyiség állapotuknak megfelelő nevelést, gondozást, képességüknek megfelelő fejlesztést, iskoláztatást nyújtunk.
- Az otthonainkban elhelyezett gyermekeket, fiatalokat felkészítjük az egyéni, személyre szabott célok elérésére, az önálló életvezetésre, a családi életre, tanulmányaik sikeres befejezésére, szakmaszerzésre, elő-takarékosságra.
- Testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődés zavartalan biztosítása.
- Erkölcsi normáknak megfelelő, elfogadható viselkedés kialakítása.
- A gyermek képességeinek megfelelő tanulmányi előmenetel támogatása.
- Pályaválasztás segítése.
- A szabadidő értékes eltöltése, érdekes, különleges programok szervezésével, új tevékenységformák kipróbálásával.
- A családkapcsolatok elősegítése, fenntartása, a családba visszakerülés támogatása.
- Megfelelő pénzkezelés megtanítása.
- Külső kapcsolatok bővítése, annak érdekében, hogy a környezet elfogadóbbá váljon a gyermekvédelmi gondoskodásban nevelkedőkkel, valamint hogy neveltjeink mind több ismerősre, baráttra tegyenek szert.
- Utógondozás, önálló életre nevelés.

Képessé tegyük őket:

- a megfelelő önismeretre, önbecsülésre;
- alapvető emberi normák megismerésére, elsajátítására és azok tiszteletben tartására;
- az egyéni és közösségi toleranciára;
- a pozitív értékrend megismerésére és elfogadására;
- a felelősségvállalásra;
- konfliktustűrésre és azok kezelésére;
- a döntéshozatalra és a tudatos életszervezésre;
- a kulturált viselkedés szabályainak betartására, megfelelő szintű kommunikációra;
- társas kapcsolatok létesítésére,
- a megfontolt, felelősségteljes párválasztásra;
- háztartási ismeretek, praktikák elsajátítására, gyakorlására, azok önálló végzésére;
- zsebpénzzel való helyes gazdálkodásra, takarékosagra;
- az egészségkárosító szerektől való tartózkodásra.

9.3 Nevelési feladatok

Az előzőekben megfogalmazott célok eléréséhez, magvalósításához feladataink a következők:

- olyan feladatokat tűzzünk ki, melyek kapcsolódnak a mindennapi élethez, és kihívást jelentenek a gyermekek számára;
- biztosítsuk, hogy a gyermekek munkájában folyamatos legyen a fejlődés; segítsük elő a tanulási tapasztalatok sokféleségét, adjuk meg nekik a választás lehetőségét;
- pótoljuk az otthonot, biztosítsuk az otthonosságot, az érzelmi védettséget, neveljük a gyermekeket családi életre;
- teremtsünk pozitív légkört, támasszunk egyéni, képességeiknek megfelelő elvárásokat, fokozzuk teljesítményüket;
- ismerjük el erőfeszítéseiket, teljesítményeiket, megközelítésünk legyen következetes;
- a tanulás megkönnyítésére szervezzük meg a pihenést, a szabadidő hasznos eltöltését;
- bátorítsuk a gyermekeket közös tevékenységekre, együttműködésre;
- kísérjük figyelemmel fejlődésüket, biztosítsuk a rendszeres visszacsatolást;
- alakítsuk magatartás- és beszédkultúrájukat;
- alakítsuk ki a közösségekben éléshez, a kulturált viselkedéshez szükséges magatartásformákat;
- támogassuk érdeklődésüket, ugyanakkor pótoljuk tapasztalatszerzési hiányait;
- végezzünk hátránykompenzációt és tehetséggondozást;
- segítsük őket önállóságuk, öntevékenységük kialakításában;
- készítsük fel a gyermekeket önálló életvitelre, a társadalomba való beilleszkedésre;
- szervezzünk, és vegyünk részt önmegvalósulást segítő rendezvényeken;
- adjunk egyéni információkat.

Feladatunk továbbá:

- Az új gyermekek fogadása, beilleszkedésének elősegítése.
- A gyermekek alapvető szükséglete a szeretet, a biztonságérzet, ennek kialakítása elsődleges.
- Fontos a gyermek korábbi környezetével való együttműködés lehetőségeinek felkutatása, a meglévő kapcsolatok fenntartása, ápolása.
- Fontos, hogy a gyermekek érezzék a felnőttek odafigyelését, szeretetét, figyelmességét, az otthon dolgozói osztozzanak gondjaikban, örömeikben.
- Szeretnénk kialakítani, hogy mindig legyen egy felnőtt, aki a gyermek teljes bizalmát és szeretetét élvezzi, alakuljanak ki személyes kötődések. Ezeken a kötődéseken keresztül alakítható ki a felnőttek iránti bizalom.
- A gyermekek felkészítése az önálló életvezetésre.
- Fő szempont, a különleges szükségletű gyermekeknél a lehetőségeikhez mért önálló életvezetés kialakítása. A nevelő vonja be őket a mindennapi életük szervezésébe. Meg kell találni azokat a tevékenységeket, amelyekben aktívan részt vehetnek.
- Családi életre nevelés: a pozitív családmóddal, a fiú-lány kapcsolatok megismertetése, a helyes erkölcsi szemlélet kialakítása.

- Tanulás: a hiányzó alapismeretek pótlása, a megfelelő tanulási módok kialakítása, szükség esetén az akadályozottságukhoz mért fejlesztés biztosítása.
- Korrekciós nevelés: segíteni kell őket a pozitív és reális énkép, az érzelmi stabilitás kialakításában.
- Szabadidő: segítsük őket a szabadidő tartalmas és hasznos eltöltésében. Meg kell találnunk azokat a kereteket, amelyekben ezeket a feladatokat megvalósíthatjuk.
- A lakásotthonba kerüléskor a gyermek egy számára megszokott állapotból számára ismeretlen, bizonytalan helyzetbe kerül. Az otthon részéről ekkor kell több figyelmet fordítani az új helyzet elfogadására, a családból való kikerülés előzményeinek és hatásainak feldolgozására.
- A gyermekeket, fiatalokat a családba visszakerülésre, illetve az önálló életre neveljük. Fontosnak tartjuk, hogy képessé váljanak egy közösség tagjává válni, tudjanak beilleszkedni és együttműködni.
- Személyre szabott gondozási terv szerint, egyéni nevelési módszerek alkalmazása, kidolgozása.
- Az egészséges életmódra nevelés fontos szempont az otthonainkban. Ezért a korszerű táplálkozási módszerek bevezetésére törekszünk. Jó kapcsolatot ápolunk az egészségügyi intézményekkel, a fiatalok egészségi állapotát figyelemmel kísérjük. Az esetlegesen felmerülő diétákat, orvosi javaslatokat betartjuk.
- A személyes higiénés feltételek megteremtése, megtanítása és betartása fontos feladat.
- Az évszaknak megfelelő ruházat biztosítása, a ruházatra való odafigyelés, rendben tartás megtanítása.
- Személyes élettér megteremtése, fenntartása és rendben tartása napi feladat.

9.4 Nevelési módszerek

Megfigyelés, és az ezt követő megbeszélés hasznos információkkal szolgálhat a lakásotthonban dolgozóknak, és a megfigyelt személynek is.

Szupervízió, vagyis strukturált megfigyelés, tervezéssel, megfigyeléssel és értékelő beszélgetéssel.

Munkatársi felkészítés, mely egyes problémák megoldására irányul, s amelynek során az egyik fél segíti a másikat a problémamegoldásban.

Segítségadás, mely lehet egyéni segítség, és tevékenységirányító segítség.

Csoportalakítás, és feladatok megoldása csoportokban.

Álláspont kialakítása, érvek, ellenérvek megvitatása.

Megbeszélés.

Ismeretközlés.

Egyéb alkalmazott módszerek: tapasztalás, mintaadás, motiválás, szoktatás, következetesség, fokozatosság, tevékenykedtetés, magyarázat, értékelés

A gyermek nevelése, gondozása fontos, céltudatos, tervszerű tevékenység. Ahhoz, hogy a fent leírt célok és alapelvek megvalósulhassanak, elengedhetetlen, hogy az otthonok dolgozói és a munkájukat segítő szakemberek együttműködjenek egymással és a gyermekkel kapcsolatban lévő összes intézménnyel.

Az eredményes gondozás nevelés érdekében figyelemmel kell lenni az alábbiakra:

- a gyermeket partnernek kell tekinteni,
- a gyermeket érintő kérdésekben vele együtt kell dönteni,
- elfogadó, kiegyensúlyozott légkört kell kialakítani az otthonban,
- fontos a felnőttek személyes példamutatása, mind a munkában, mind a viselkedésben és a kommunikációban – elfogadó, toleráns magatartás, egészséges életmód,
- a kommunikáció jellemzője a párbeszéd, az értő kérdezés és az odafigyelés legyen,
- a gyermekkel, fiatallal mindig őszintének kell lenni,
- önállóságra, mások elfogadására kell nevelnünk,
- neveltjeinkkel meg kell értetni, hogy tetteikért felelősséggel tartoznak, azok következményeit vállalniuk kell.

Az otthonok lakóival heti csoportos alkalmakon beszélnek át nevelőik az adott időszak eseményeit, a felmerült problémákat. A gyermekekkel történő négy szemközti beszélgetésekre napi szinten van lehetőség, az arra kialakított meghitt helyen, mind a gyermekfelügyelőknél, mind a lakásotthoni nevelőknél, illetve heti szinten a segítő szakembereknek (fejlesztőpedagógus, pszichológus).

Módszereink minél hatékonyabb alkalmazása érdekében szorosan együttműködünk a segítő kollegákkal: pszichológussal, fejlesztő pedagógussal, gyermekvédelmi gyámmal.

Folyamatosan alkalmazott módszereink még:

- egyéni beszélgetés a gyermekkel;
- csoport megbeszélések;
- személyes pozitív meggyőzés, megerősítés: aktuális témák, események kapcsán spontán, irányítottan, tematikusan;
- ösztönzés a szociális kapcsolatok szélesítésére;
- feladatvállaláson alapuló értékelő rendszer;
- közösségi szintű hagyomány, szokás és normarendszer teremtése: közös ünnepek szervezése, megtartása (név- és születésnapok, karácsony, ballagás, távozó gyermek búcsúztatása stb.).
- egyéni és csoportos rekreációs elfoglaltság biztosítása: kirándulások, nyaralások, sportolási lehetőségek, hagyománnyá fejlődött programjainkon való részvétel (Komlói Napok, Pécsi Napok, kézilabda meccsek látogatása, babusgató foglalkozások.).
- pozitív mintaadás, példamutatás;
- véleményalkotásra készítés;
- intimszféra tiszteletben tartása, személyes tárgyaik megóvása;
- családi életre való felkészítés;
- szexuális felvilágosítás;
- háztartási munkába, gazdálkodásba való bevonás;
- jutalmazás, elmarasztalás: melynek szabályozását és alkalmazási formáját az otthonok Házi rendje tartalmazza.

9.5 Nevelés szakaszai

- tájékozódás és megismerés;
- az új elem megismertetése, annak elfogadására való motiválás;
- konkrét követelmények, elvárások megfogalmazása, megbeszélése;
- együtt tevékenykedés, a tevékenység elfogadtatása;
- önálló tevékenykedtetés, a sikerélmény biztosítása;
- a tevékenység figyelemmel kísérése, szükség esetén korrigálása, visszacsatolás;
- az ismert, a megtanult, begyakorolt elemek „felszínen tartása” mellett tájékozódás és megismerés.

Az otthonban dolgozók munkája a lakásotthoni nevelő–fejlesztő munka szerves része, hiszen a gyermekekkel közvetlenül érintkeznek, közreműködnek gondozásukban, szokásaik kialakításában, s közben hatást gyakorolnak személyiségfejlődésükre. Mindennapjaik során fontos megfigyeléseket tehetnek, közvetlen mintát nyújtó viselkedésükkel, munkájukkal a gyermekek életkorát és élethelyzetét figyelembe vevő elvárásaikkal nélkülözhetetlen segítőtársak.

Ahhoz, hogy a gyermekek teljesítménye, fejlődése eredményesebb legyen, szükséges egy belső motiváló erő, melyet a megbecsülés, a szeretet hoz létre. E felelősségteljes, stabil szeretetkapcsolat a lakásotthon bármely dolgozójával kialakulhat, így elősegítve a gyermek személyiségének harmonikus fejlődését.

Ez a munka legyen egy szorosabb csapatmunka, mivel egymástól elszigetelten nem lehet tartós eredményeket elérni.

9.6 Speciális ellátást igénylő gyermekek nevelése a lakásotthonokban

A lakásotthonokba kerülő gyermekek egyre nagyobb hányada serdülőkorú, átlagosan 14-17 évesek. Többségük súlyos magatartási és beilleszkedési zavarokat tanúsító gyermek, viselkedése az életkorának megfelelő szociális elvárástól nagymértékben eltér, messze meghaladja a serdülőkori lázadás vagy gyermek-csínytevés mértékét.

A súlyos pszichés vagy súlyos disszociális tüneteket mutató, pszichoaktív szert használó, illetve a kettős szükségletű gyermekek speciális ellátást igényelnek, melynek feltételei elsősorban speciális gyermekotthonban valósíthatók meg.

A speciális férőhelyek országosan jellemző túltelítettsége okán elkerülhetetlen, hogy olykor speciális szükségletű gyermek gondozási helye lakásotthon legyen. Emellett a várandós és gyermeküket nevelő anyák közt is számos esetben található speciális szükségletű gondozott.

A lakásotthon feladatai ezekben az esetekben:

- a szakmai team (nevelő, pszichológus, fejlesztő pedagógus) fokozott, tervszerű együttműködése;
- fontos, hogy a gyermekek napi életében határozott rendszer legyen, mely során biztosítani kell az egyéni szükségletek szerinti
 - o testmozgást,
 - o kreatív foglalkozásokat,
 - o kulturális programokat,

- folyamatos és intenzív kapcsolattartást a vér szerinti családdal.

Amennyiben a speciális szükségletű gyermekek nevelése hosszabb távon nem megoldható a lakásotthonokban, mert romboló hatása van a közösségre, úgy együttműködve a szakértői bizottsággal és a gyámhatóságokkal a mielőbbi gondozási hely változtatás jelenti a tartós megoldást a gyermek számára.

9.7 A különleges szükségletű gyermekek nevelése

A jogszabályi rendelkezés értelmében az otthonot nyújtó ellátás keretében speciális és különleges ellátást kell biztosítani az arra rászoruló gyermeknek, mely ellátás kiterjed a gyermek korához, állapotához és szükségleteihez igazodó oktatásra, szakképzésre, foglalkoztatásra, valamint ápolására, szocializációjára és reszocializációjára, továbbá rehabilitációs és rehabilitációs kezelésére is.

A tanulási akadályozottság elsősorban az értelmi fejlődés eltéréseiben mutatkozik meg, de a személyiség egészét befolyásolja. Különböző súlyosságú állapotait előidézhetik az idegrendszer károsodásai, vagy a fejlődést erősen gátló környezeti hatások. Egyik legjellemzőbb tünete a gyermek fejlődésének lelassulása.

A fejlődés elmaradása egyre nagyobb és több akadályt okoz iskolás korban.

Különleges szükségletű gyermekek nevelése, fejlesztése során alkalmazott:

Eszközök:

- elhelyezési javaslat és elhelyezési terv,
- szakértői vélemény,
- szükségleteknek megfelelő oktatási intézmény megkeresése.

Módszerek:

- egyéni bánásmód,
- empátián alapuló nevelés,
- személyes fejlesztés biztosítása szakemberek segítségével,
- kétszintű következetesség,
- lakásotthoni közösség toleráns, elfogadó, támogató magatartása,
- szükség esetén egyéni munkarend szerinti oktatás.

A szakmai egységben az anyák és gyermekeik együttes ellátása során a különleges szükséglet megjelenik úgy, mint a 0-3 év közötti, életkorukból adódóan különleges szükségletű gyermekek ellátása, illetve esetenként a nevelőszülői férőhelyek hiánya, valamint a különleges gyermek-/lakásotthoni férőhelyhiány miatt a szakmai egység – erre kijelölt – lakásotthonai befogadnak, gondoznak-nevelnek anya nélkül elhelyezett, különleges szükségletű (0-3 év közötti) gyermekeket.

10. A minőségbiztosítás elemei

- az otthonok munkatársainak felkészítő gyakorlaton kell részt venniük a munkába állás előtt;
- az otthonok dolgozói havonta megbeszélést tartanak, az aktuális feladatokon túl foglalkoznak a már megtörtént események kiértékelésével, szakszerű feldolgozásával,

másfelől az esetek várható következményeire való felkészüléssel;

- az otthonok dolgozói részt vesznek az intézmény által szervezett továbbképzéseken;
- az otthonokban dolgozó nevelők havonta egységértekezleten vesznek részt, ahol az
- egységvezető irányításával fejlesztik szakmai ismereteiket, esetmegbeszélést tartanak.

A lakásotthoni munka a személyes kapcsolatokra épül, a gyermekvédelmi szakember a személyiségével dolgozik. A lélektelen, automatizált munkavégzés ellen, és a kiégés megelőzése érdekében folyamatosan tenni kell.

A szolgáltatást nyújtó szakemberek továbbképzési kötelezettségének teljesítése érdekében a munkáltató középtávú és éves képzési tervet készít, amelyben ütemezi a kötelező kredit pontok megszerzésének lehetőségeit a továbbképzési cikluson belül. Ennek keretében a szakemberek tanfolyamokon, (saját és külső szervezésű) konferenciákon, tapasztalatcseréken, tanulmányi kiránduláson vesznek részt. Törekszünk arra, hogy az egyes munkakörök betöltésekor szakképzett dolgozót alkalmazzunk. Aki mégsem rendelkezik az előírt szakképesítéssel, azon dolgozó nyilatkozatban vállalja az előírt szakképesítés megszerzését a munkáltató által meghatározott határidőn belül. Valamennyi dolgozó számára rendszeres, havi munkaértekezlet keretében tájékoztatás, információ csere, jogszabály értelmezés, új ismeretek átadása történik. Esetmegbeszélések, esetkonferenciák, kommunikációs és konfliktuskezelő saját szervezésű programjaink is munkatársaink épülését szolgálják.

Szükséges a rendszeres és alkalomszerű esetmegbeszélések rendszerét kialakítani, hogy egyfelől a már megtörtént események kiértékelésével, szakszerű feldolgozásával, másfelől az esetek várható következményeire való felkészüléssel növeljék egyéni szakmai tudatosságukat és formálják egységes nevelői stílusukat.

Ugyancsak törekedni kell a szakmai munka és a nevelők lélektani támogatását jelentő szupervízió lehetőségének megteremtésére is.

A szakmai személyiség erősítése és tudatosodása, az önreflexió fejlődése segíti a személyiség karbantartását, és védelmet nyújt a nagy érzelmi megterhelések ellensúlyozására, a kiégés megelőzése érdekében.

Ha a dolgozók kiegyensúlyozottak, ez javítja az otthon légkörét, a gyermekekkel való kapcsolatot.

11.Feltételek

11.1 Tárgyi feltételek

A szakmai egységet alkotó lakásotthonok mindegyike családi ház. Mindegyik lakásotthon a város valamely zöldövezeti részében fekszik, mely gyalogosan és tömegközlekedéssel is jól megközelíthető. A családi házakban kialakított lakásotthonokban a gyermekeknek lehetősége nyílik szabadtéri játékok végzésére is.

A lakásotthonokból – elhelyezkedésükből adódóan – a városi szolgáltatások könnyen elérhetőek. A lakásotthonok barátságosan, igényesen berendezettek, állapotuk megóvására, valamint az eszközök és berendezési tárgyak minőségére és mennyiségére az intézmény figyelmet fordít. Komló elhelyezkedése révén a gyermekek a városban is rengeteg zöldövezeti helyet látogathatnak meg szabadidejükben, a városhoz tartozó arborétum, Sikondai-tó, Gadányi-tavak kiváló kirándulóhelyek is.

11.2 Személyi feltételek

A szakmai egység munkatársai:

- szakmai egységvezető/gyermekotthon vezető,
- nevelők,
- pszichológus,
- fejlesztő pedagógus,
- gyermekvédelmi ügyintéző,
- gyermekvédelmi asszisztensek,
- gyermekfelügyelők.

11.3 Egyéni gondozási-nevelési tervek

A nevelésbe vétel esetén minden esetben ki kell tölteni. Az adatlap célja, hogy a napi feladatokat lépésről lépésre meghatározva segítse a gyermek gondozását, nevelését ellátó személyt a feladatok ellátásában. Ez az adatlap a gyermek egyéni szükségleteit tartalmazza. Tartalmazza továbbá a napi szokásokat, egyéni igényeket, a gyermek egyedi szokásait, szeretett vagy elutasított dolgait, mindenféle vele kapcsolatos jellemzőt. Egészségügyi állapotát, valamint ezzel kapcsolatos speciális szükségleteit és a kapcsolattartással összefüggő feladatokat, rokoni, baráti kapcsolatokat stb. Az adatlap előnye, hogy megfogalmazhatók rajta a jövőbeli tervek és annak ütemezési időpontjai. Kitöltését a gyermek nevelője végzi a gyermekvédelmi gyámmal, a gyermekkel és a szakmai vezetővel közösen, szükség szerint a fejlesztő pedagógus, pszichológus bevonásával, a GYVR rendszerben.

11.4 Felvétel az otthonba

A lakásotthonok befogadják a gyámhatóság által ideiglenes hatállyal elhelyezett vagy nevelésbe vett gyermeket, ha a határozatban gondozási helyként a lakásotthon van kijelölve. Az otthon nevelője a befogadással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségét a gondozott felé szóbeli tájékoztatás formájában teljesíti.

Kapcsolódó feladatok:

- az érkező gyermek felkészítése,
- a gyermekközösség felkészítése,
- megfelelő elhelyezés biztosítása,
- a gyermek, illetve a szülők tájékoztatása az ellátás tartalmáról, feltételeiről, illetve az azzal kapcsolatos nyilvántartásokról,
- a gyermek megismerése, szükségleteinek feltérképezése.

Alkalmazható módszerek:

- beszélgetés,
- megfigyelés,
- dokumentáció elemzése,
- szakvizsgálatok elemzése,

- családdal való beszélgetések,
- információk gyűjtése,
- esetelemző beszélgetések.

11.5 Elbocsátás az otthonból

A gyermeket/fiatalt fel kell készíteni az otthonból való eltávozásra, és ezt a változást a gyermekközösségben is tudatosítani kell.

Utógondozás

A nagykorúvá vált gyermek nevelésének megszűnését követően a fiatal felnőtt családjába való sikeres visszailleszkedését, illetve önálló életének megkezdését utógondozás keretében kell segíteni. A volt gondozott, s már fiatal felnőtt utógondozását a gyámhatóság határozata alapján az intézményvezető javaslatára kirendelt szakember látja el, mely általában a szakmai egység vezetője.

II. Ellátási helyek

1. 1-es számú Komlói Lakásotthon, 7300 Komló, Damjanich u.23.

A gyermekvédelmi szolgáltatás és az engedélyezett férőhelyek száma:

- otthont nyújtó ellátás
- ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett gyermekek ellátása,
- utógondozói ellátás
- különleges ellátást igénylő, tanulásban akadályozott gyermekek integrált ellátása
- speciális szükségletű gyermek integrált nevelése
- fiúk elhelyezésének biztosítása
- férőhelyek száma: 12

A szolgáltatás célcsoportja:

A normál és különleges szükségletű (tanulásban akadályozott, illetve értelmileg akadályozott, fogyatékkal élő, tartósan beteg), valamint speciális szükségletű (súlyos pszichés-, súlyos disszociális tüneteket mutató) integráltan nevelhető gyermekek ellátásának biztosítása.

Lakásotthonunk környezete, jellemzői:

A lakásotthon Komló zöldövezeti, családi házas részében helyezkedik el, Szilvás városrészben. A lakásotthon gyalogosan és tömegközlekedéssel is jól elérhető.

A kétszintes családi ház és a hozzá tartozó szép, gondozott nagy udvar elegendő teret biztosít a gyermekeknek a szabadidős tevékenységek, a közösségi élet folytatására is.

Az otthon fűtése gáz központi fűtés. Az elhelyezkedésnek köszönhetően a belváros könnyen elérhető, valamint a közelben van a háziorvosi ellátás, iskolák is. A szomszédokkal jó kapcsolatot ápolnak a lakásotthon dolgozói és lakói. A gyermekek számára gyalogosan is pár percre elérhető focipálya, szabadidős park, arborétum.

Lakásotthonunk tárgyi feltételei:

A lakásotthon berendezése igényes, családi környezetet biztosít. A gyermekek számára a közösségi élet biztosítására kialakított nappali tágas, világos. A lakásotthon folyamatosan cseréli le az elhasználódott bútorokat, eszközöket.

A lakószobák 2 - 3 - 4 személyesek, mindenkinek van saját, kétajtós, akasztós, fiókos szekrénye, polca. Belső elrendezésüket a benne lakó gyermekek alakítják ki, így teret adva az egyéni ízlésnek és igényeknek. Törekszünk arra, hogy mindenkinek legyen saját polca, ahova emléktárgyait, csecse-beccsét, számára fontos apróságait elhelyezheti. Rendelkezünk smart TV-vel, PS3 játékberendezéssel, különböző társasjátékokkal, sportszerekkel, kerékpárral.

Célok

- A családjukból kiemelt, nevelésbe vett serdülőkorú gyermekek számára az otthon nyújtó ellátás keretén belül teljes körű ellátást biztosítunk.
- Az otthonban elhelyezett gyermekek életkorának, egészségi és személyiség állapotának megfelelő nevelést, gondozást, képességeiknek megfelelő fejlesztést, iskoláztatást nyújtunk.
- A gondozottakat hozzásegítjük az egyéni, személyre szabott célok eléréséhez, felkészítjük őket az önálló életvezetésre, a családi életre, tanulmányaik sikeres befejezésére.

Fontos, hogy a gyermekeket képessé tegyük:

- alapvető emberi normák megismerésére, elsajátítására és azok tiszteletben tartására;
- az egyéni és közösségi toleranciára;
- a pozitív értékrend megismerésére és elfogadására;
- a felelősségvállalásra;
- konfliktustűrésre és azok kezelésére;
- a döntéshozatalra és a tudatos életszervezésre;
- a kulturált viselkedés szabályainak betartására, megfelelő szintű kommunikációra;
- a társas kapcsolatok létesítésére, a megfontolt, felelősségteljes párválasztásra;
- háztartási ismeretek, praktikák elsajátítására, háztartási munkák gyakorlására, önálló elvégzésére
- zsebpénzzel való helyes gazdálkodásra, takarékosagra;
- az egészségkárosító szerektől való tartózkodásra.

Alapelvek:

A jogszabályokban és az intézményi szabályozókban foglaltakon túl alapelveink között prioritást élvez eszmeiségünk, mely szerint a lakásotthonnak elsősorban a gondozott gyermekek és fiatalok szükségleteihez kell igazodnia, a gyermeknek a lakásotthon működésének rendjéhez való alkalmazkodása csak ez után következik. Tiszteletben tartjuk a gyermekek jogait, méltóságát, egyediségét.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk az érzelmi biztonság, az érzelmi ráhatásnak, valamint a gyermek-felnőtt, gyermek-gyermekek között kialakult érzelmi kapcsolatoknak.

A gyermekekkel való kapcsolat tekintetében nagy odafigyelést tanúsítunk a gyermeki jogok érvényre juttatására, sérelem esetén a helyzetnek megfelelő jogorvoslásra.

Tiszteletben tartjuk a gyermek:

- családi kapcsolatához való jogát;
- gondolat, lelkiismeret és vallásszabadságát;
- magánéletét;
- megfelelő egészségállapothoz való jogát;
- oktatáshoz, pályaválasztáshoz való jogát;
- szociális biztonsághoz, megfelelő életszínvonalhoz való jogát;
- saját csoport kultúrájához való jogát;
- vélemény-nyilvánításhoz való jogát.

Különös figyelemmel kísérjük a gyermeki kötelességek betartását:

- együttműködés a felnőttekkel, tanárokkal, lakóotthoni, iskolai társakkal;
- képességeknek megfelelő tanulmányi teljesítmény nyújtása;
- megfelelő magatartás tanúsítása;
- a Házi rend és a napi rend betartása.

Feladatok:

A lakóotthonba kerüléskor a gyermek egy számára megszokott állapotból számára ismeretlen, bizonytalan helyzetbe kerül. Az otthon részéről ekkor kell több figyelmet fordítani az új helyzet elfogadására, a családból való kikerülés előzményeinek és hatásainak feldolgozására. A gyermekeket, fiatalokat a családba visszakerülésre, illetve az önálló életre neveljük. Fontosnak tartjuk, hogy képessé váljanak egy közösség tagjává válni, tudjanak beilleszkedni és együttműködni. Személyre szabott gondozási terv szerint, egyéni nevelési módszerek alkalmazása, kidolgozása szükséges. Az egészséges életmódra nevelés fontos szempont az otthonunkban, ezért a korszerű táplálkozási módszerek bevezetésére törekszünk. Jó kapcsolatot ápolunk az egészségügyi intézményekkel, a fiatalok egészségi állapotát figyelemmel kísérjük, az esetlegesen felmerülő diétákat, orvosi javaslatokat betartjuk. A személyes higiénés feltételek megteremtése, megtanítása és betartása fontos feladat. Az évszaknak megfelelő ruházat biztosítása a teljeskörű ellátás része, ám a ruházatra való odafigyelésre, a holmik rendben tartására a gondozottakat meg kell tanítani. Személyes élettér megteremtése, fenntartása és rendben tartása napi feladat. Az oktatási rendszerbe való be-, illetve visszaillesztés, a folyamatos korrepetálás lehetőségének biztosítása hozzásegíti a gyermeket ahhoz, hogy iskolai tanulmányaiban képességei szerint kibontakozhasson.

Módszerek:

- Egyéni beszélgetés a gyermekkel.
- Csoport megbeszélések.
- Személyes pozitív meggyőzés, megerősítés: aktuális témák, események kapcsán spontán, irányítottan, tematikusan.
- Ösztönzés a szociális kapcsolatok szélesítésére.

- Feladatvállaláson alapuló értékelő rendszer.
- Közösségi szintű hagyomány, szokás és normarendszer teremtése: közös ünnepek szervezése, megtartása (név- és születésnapok, karácsony, ballagás, távozó gyermek búcsúztatása stb.).
- Egyéni és csoportos rekreációs elfoglaltság biztosítása: kirándulások, nyaralások, sportolási lehetőségek, hagyománnyá fejlődött programjainkon való részvétel (Komlói napok, roma kisebbségi napok, focimeccsek, kézilabda meccsek, komlói színház előadásai, komlói közösségi ház rendezvényei).
- Pozitív mintaadás, példamutatás.
- Véleményalkotásra készítés.
- Intimszféra tiszteletben tartása, személyes tárgyak megóvása.
- Családi életre való felkészítés.
- Szexuális felvilágosítás.
- Háztartási munkába, gazdálkodásba való bevonás.
- Jutalmazás, elmarasztalás, melynek szabályozását és alkalmazási formáját a lakásotthon Házirendje tartalmazza.

A környezet tisztaságáért a felnőtt a felelős, azonban az önálló életvitelre való felkészítés jelentős eleme, hogy a gyermekek elsajátítsák azt a tudást, amellyel saját környezetüket rendben és tisztán tudják tartani. Ennek érdekében mind a napi konyhai, mind a hétfégi takarítási teendőkbe be kell vonni őket. Elengedhetetlen az önállóságra nevelés, vasalási, mosási technikák elsajátítása, értékesebb holmik megóvása. Fontos a ruházat tisztaságának és az időjárási körülményeknek megfelelő öltözködés napi ellenőrzése, a szükséges tanácsok és javaslatok megadása. A ruházat tisztán tartásában és a tárolás helyes módjának kialakításában a gyermekek is részt vesznek. Fő cél, hogy a gyermek megtanulja megbecsülni ruháit, azok épségére vigyázzon. A gyermekek megtanítása a helyes és alapos tisztálkodásra, ennek ellenőrzése, illetve az ehhez szükséges eszközök helyes használatára való tanítás és az eszközök biztosítása is fontos feladatunk.

A gyermek számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megismerje saját képességeit, azokat kihasználva sikerélményhez jusson. Ez feltételezi az egyéni, személyre szabott bánásmódot, amit a gyermekközösség tagjaival is el kell fogadtatni. Fontos a gyermek viselkedésével kapcsolatos folyamatos visszajelzések megadása, a magatartás értékelése, a lehetséges következmények, a másakra, illetve saját életére gyakorolt hatásának a gyermekkel együtt történő elemzése. Ezen keresztül a gyermek önmagáról kialakított képének módosítása, a realitásokhoz való közelítése.

Fontos a szabályokhoz történő alkalmazkodás képességének kialakítása, mely lehetővé teszi a minél sikeresebb beilleszkedést, mind a közösségbe, mind a társadalomba. A szabályok lehetséges keretek közötti változtatása a gyermekek és a felnőtt közösség egyetértésével. Az önfegyelem hasznosságának együtt értékelése. Az empátiás készségek fejlesztése, a másik gondolatainak, érzelmeinek, viselkedése mozgatórugóinak felmérése, a gyermek saját viselkedéseinek önértelmezése, illetve az ebben való segítségnyújtás. A környezet által (iskola, közösség) negatívnak ítélt magatartásmód gyermekekkel közösen történő értékelése, alternatívák keresése.

Az érzelmi biztonság egyik feltétele az állandóság, amely a felnőtt követelményeiben, a gyermekkel való kapcsolatának szorosságában jelenik meg. Az érzelmi biztonság megteremtésében fontos, hogy a felnőtt a gyermek szükségleteinek kielégítése tekintetében megfelelő mértékben elérhető legyen. A gyermek problémáival, kérdéseivel, kéréseivel fordulhasson hozzá, illetve a megfelelő válaszokat megkapja. A világos és betartható követelményrendszer felállítása lehetővé teszi, hogy a gyermek megfeleljen ezeknek, ezért a szabályok számára is érthető, minél konkrétabb megfogalmazása szükséges a felnőtt részéről. Ezek a mindennapi tevékenységek során főként a gyakorlatban jelennek meg. A követelményrendszer betarthatóságának másik feltétele, hogy vegye figyelembe a gyermek képességeit, igényeit, érdeklődési körét, temperamentumát.

2. 2-es számú Komlói Lakásotthon, 7300 Komló, Kodály Z. u. 16/B. és a 3-as számú Komlói Lakásotthon, 7300 Komló, Majális tér 2-3.

A két lakásotthon célcsoportja, célja és alapelvei valamint az alkalmazott módszerek tekintetében azonos paraméterekkel működik. A 3-as számú Komlói Lakásotthon Baranya megyében elsőként, 2002-ben – egy hiánypótló ellátást létrehozva – kezdett el várandós fiatalok és gyermeküket nevelni kívánó, valamint utógondozói ellátott várandós és gyermeküket nevelni kívánó édesanyák részére olyan ellátást biztosítani, mely lehetővé teszi, hogy az édesanya együttesen legyen elhelyezve gyermekével, illetve szakmailag magas színvonalú háttérrel készüljön fel gyermeke születésére. A gyermekvédelmi szakellátás aztán érzékenyen reagálva, a férőhelyek igényének növekedésére, felismerve az ellátás bővítésének indokoltságát, egy másik, korábban csak leányok ellátására működtetett lakásotthont átalakított a 3-as számú Komlói Lakásotthon mintájára szintén gyermekek és édesanyák ellátására alkalmas lakásotthonná. A szakmai egység ezen két lakásotthona a következőkben tárgyalt pontokban megegyező tulajdonságokkal bír.

A gyermekvédelmi szolgáltatás és az engedélyezett férőhelyek száma:

- otthont nyújtó ellátás
- ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett gyermekek ellátása,
- életkorukból adódóan különleges szükségletű 0-3 év közti gyermekek ellátása (fiú és leány)
- utógondozói ellátás
- különleges ellátást igénylő, tanulásban akadályozott gyermekek integrált ellátása
- speciális szükségletű gyermeknek integrált nevelése
- leányok, várandós vagy gyermekét nevelő gyermek, vagy utógondozói ellátott elhelyezésének biztosítása
- férőhelyek száma: 12 (6 anya gyermekével)

A szolgáltatás célcsoportja:

A normál és különleges szükségletű (tanulásban akadályozott, illetve értelmileg akadályozott, fogyatékkal élő, tartósan beteg, életkorából adódóan különleges szükségletű), valamint speciális szükségletű (súlyos pszichés, súlyos disszociális tüneteket mutató) integráltan

nevelhető fiatalokú várandós és/vagy gyermekét nevelő, valamint az utógondozói ellátott várandós és/vagy gyermekét nevelő édesanyák és gyermekeik együttes ellátásának biztosítása.

Célok:

- A családjukból kiemelt, nevelésbe vett serdülőkorú édesanyák, kismamák és gyermekeik számára az otthon nyújtó ellátás keretén belül teljes körű ellátást biztosítsunk.
- Az otthonban elhelyezett gyermekek életkorának, egészségi és személyiség állapotának megfelelő nevelést, gondozást, képességeiknek megfelelő fejlesztést, iskolázatáshoz hozzáférést biztosítsunk, támogassuk esetleges munkába állásukat.
- A gondozottakat hozzásegítsük az egyéni, személyre szabott célok eléréséhez, felkészítsük őket az önálló életvezetésre, a családi életre, tanulmányaik sikeres befejezésére és legfőképp felkészítsük a várandós anyákat az „anyaszerepre”, valamint képessé tegyük őket arra, hogy gyermeküket önállóan tudják gondozni, nevelni. Ennek érdekében olyan tudást és jó gyakorlatokat ismertetünk velük, melyek elsajátításával képessé válhatnak erre.

Fontos, hogy az édesanyákat képessé tegyük:

- gyermekük önálló gondozásának, nevelésének elvégzésére;
- gyermekük szükségleteinek felismerésére és az arra való adekvát válasz adására;
- gyermekükkel való érzelmileg elérhető, szenzitív kapcsolat kialakítására;
- az anya szerepben való helytállásra;
- alapvető emberi normák megismerésére, elsajátítására és azok tiszteletben tartására;
- az egyéni és közösségi toleranciára;
- a pozitív értékrend megismerésére és elfogadására;
- gyermekük egészséges személyiségfejlődésnek elősegítésére;
- önálló családi életre;
- a felelősségvállalásra;
- konfliktustűrésre és azok kezelésére;
- a döntéshozatalra és a tudatos életszervezésre;
- a kulturált viselkedés szabályainak betartására, megfelelő szintű kommunikációra;
- a társas kapcsolatok létesítésére, a megfontolt, felelősségteljes párválasztásra;
- háztartási ismeretek, praktikák elsajátítására, háztartási munkák gyakorlására, önálló elvégzésére;
- zsebpénzzel való helyes gazdálkodásra, takarékosagra;
- az egészségkárosító szerektől való tartózkodásra.

Alapelvek:

A jogszabályokban és az intézményi szabályozókban foglaltakon túl alapelveink között prioritást élvez eszmeiségünk, mely szerint a lakásotthonnak elsősorban a gondozott gyermekek és fiatalok szükségleteihez kell igazodnia, a gyermek lakásotthon működésének rendjéhez való alkalmazkodása csak ez után következik. Tiszteletben tartjuk a gyermekek jogait, méltóságát, egyediségét. Tiszteletben tartjuk a család elsődlegességét.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk az érzelmi biztonságnak, az érzelmi ráhatásnak, valamint a gyermek-felnőtt, gyermek-gyermekek között kialakult érzelmi kapcsolatoknak.

A gyermekekkel való kapcsolat tekintetében nagy odafigyelést tanúsítunk a gyermeki jogok érvényre juttatására, sérelem esetén a helyzetnek megfelelő jogorvoslásra.

Tiszteletben tartjuk a gyermek:

- családi kapcsolatához való jogát;
- gondolat, lelkiismeret és vallásszabadságát;
- magánéletét;
- megfelelő egészségi állapothoz való jogát;
- oktatáshoz, pályaválasztáshoz való jogát;
- szociális biztonsághoz, megfelelő életszínvonalhoz való jogát;
- saját csoport kultúrájához való jogát;
- vélemény-nyilvánításhoz való jogát.

Különös figyelemmel kísérjük az anyák gyermekükkel való kapcsolatának alakulását, valamint gyermeki kötelességek betartását, úgy mint

- a gyermekek gondozását-nevelését;
- az anyai magatartást, attitűdöt, pszichés állapotot;
- a gyermekek családi kapcsolatait, az apák kapcsolattartását;
- a 0-3 éves gyermekek testi, lelki, szellemi fejlődését;
- az egészségügyi ellátást;
- együttműködést a felnőttekkel, tanárokkal, lakásotthoni, iskolai társakkal;
- képességeknek megfelelő tanulmányok folytatásához a feltételek biztosítását;
- megfelelő magatartás tanúsítását;
- a Házi rend és a napi rend betartását.

Módszerek:

- Egyéni beszélgetés a gyermekkel.
- Csoport megbeszélések.
- Személyes pozitív meggyőzés, megerősítés: aktuális témák, események kapcsán spontán, irányítottan, tematikusan.
- Ösztönzés a szociális kapcsolatok szélesítésére.
- Feladatvállaláson alapuló értékelő rendszer.
- Közösségi szintű hagyomány, szokás- és normarendszer teremtése: közös ünnepek szervezése, megtartása (név- és születésnapok, karácsony, ballagás, távozó gyermek búcsúztatása, babusgató foglalkozás, farsang stb.).
- Egyéni és csoportos rekreációs elfoglaltság biztosítása: kirándulások, nyaralások, sportolási lehetőségek, hagyománnyá fejlődött programjainkon való részvétel (Komlói napok, roma kisebbségi napok, babusgató foglalkozások, komlói színház előadásai, komlói közösségi ház rendezvényei).
- Pozitív mintaadás, példamutatás.
- Véleményalkotásra készítés.

- Intimszféra tiszteletben tartása, személyes tárgyak megóvása.
- Családi életre való felkészítés.
- Szexuális felvilágosítás.
- Háztartási munkába, gazdálkodásba való bevonás.
- Jutalmazás, elmarasztalás, melynek szabályozását és alkalmazási formáját a lakásotthon Házirendje tartalmazza.

A környezet tisztaságáért a felnőtt a felelős, azonban az önálló életvitelre való felkészítés jelentős eleme, hogy az édesanyák elsajátítsák azt a tudást, amellyel saját környezetüket, valamint gyermekük környezetét rendben és tisztán tudják tartani. Ennek érdekében a napi konyhai és takarítási teendőkbe úgynevezett naposi rendszerben vannak bevonva, melyet kezdetben segítséggel, majd a háttérből segítve, végül önállóan végeznek. Nevelésünkkel képessé válnak önállóan elkészíteni gyermek és felnőtt ételeket, háztartást vezetnek. Fontos az önállóságra nevelés, a vasalási, mosási technikák elsajátítása, értékesebb holmik megóvása. Elengedhetetlen a ruházat tisztaságának és az időjárási körülményeknek megfelelő öltözködésnek a napi ellenőrzése, a szükséges tanácsok és javaslatok megadása. A ruházat tisztán tartásában és a tárolás helyes módjának kialakításában a gyermekek is részt vesznek. Fő cél, hogy a gyermek megtanulja megbecsülni ruháit, azok épségére vigyázzon, gyermeke számára is évszaknak megfelelő ruhát tudjon választani, ezen ruhaneműket is megóvjaa, rendszerezze, tartsa tisztán. Az anyák megtanítása a helyes és alapos tisztálkodásra, ennek ellenőrzése, valamint gyermekük helyes és alapos tisztálkodásra való tanítására illetve az ehhez szükséges eszközök helyes használatára való tanítás és az eszközök biztosítása is fontos feladatunk.

A gyermek számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megismerje saját képességeit, azokat kihasználva sikerélményhez jusson. Ez feltételezi az egyéni, személyre szabott bánásmódot, amit a gyermekközösség tagjaival is el kell fogadtatni. Szükséges a gyermek viselkedésével kapcsolatos folyamatos visszajelzések megadása, a magatartás értékelése, a lehetséges következmények, a másakra, illetve saját életére gyakorolt hatásának a gyermekkel együtt történő elemzése és ezen keresztül a gyermek önmagáról kialakított képének módosítása, a realitásokhoz közelítése.

Fontos a szabályokhoz való alkalmazkodás képességének kialakítása, mely lehetővé teszi a minél sikeresebb beilleszkedést, mind a közösségbe, mind a társadalomba. A szabályok lehetséges keretek közötti változtatása a gyermekek és a felnőtt közösség egyetértésével. Az önfegyelem hasznosságának együtt értékelése. Az empátiás készségek fejlesztése, a másik gondolatainak, érzelmeinek, viselkedése mozgatórugóinak felmérése, a gyermek saját viselkedéseinek önértelmezése, illetve az ebben való segítségnyújtás. A környezet által (iskola, közösség) negatívnak ítélt magatartásmód gyermekekkel közösen történő értékelése, alternatívák keresése.

Az érzelmi biztonság egyik feltétele az állandóság, amely a felnőtt követelményeiben, a gyermekkel való kapcsolatának szorosságában jelenik meg. Az érzelmi biztonság megteremtésében fontos, hogy a felnőtt a gyermek szükségleteinek kielégítése tekintetében megfelelő mértékben elérhető legyen. A gyermek problémáival, kérdéseivel, kéréseivel fordulhasson hozzá, illetve a megfelelő válaszokat megkapja. A világos és betartható

követelményrendszer felállítása lehetővé teszi, hogy a gyermek megfeleljen ezeknek, ezért a szabályok számára is érthető, minél konkrétabb megfogalmazása szükséges a felnőtt részéről. Ezek a mindennapi tevékenységek során főként a gyakorlatban jelennek meg. A követelményrendszer betarthatóságának másik feltétele, hogy vegye figyelembe a gyermek képességeit, igényeit, érdeklődési körét, temperamentumát.

A 2-es számú Komlói Lakásotthon környezete, jellemzői:

A lakásotthon Komló Dávidföld nevű városrészén zöldövezeti, családi házas részében található. A háromszintes családi ház otthonos, barátságos külső és belső megjelenése ideális a kisgyermek neveléséhez. A házhoz tartozó tágas terasz és rendezett kert lehetőséget ad a gyermekek számára minőségi, szabadban eltöltött időre. A közelben megtalálható a házi gyermekorvosi és a felnőtt orvosi rendelő, valamint a belváros gyalog és tömegközlekedéssel is könnyen megközelíthető. A lakószobákban két anya és gyermeke együttes elhelyezésére vannak kialakítva a terek.

A lépcsőfeljáró és a közös helyiségek a gyermekek számára biztonsággal használhatóak. A lakásotthon dolgozói nagy gondot fordítanak az otthon családias légkörének a fenntartására.

Tárgyi feltételei:

A lakószobákban minden gyermek részére saját ágy, illetve ruhaneműi és egyéb dolgai tárolására alkalmas zárható szekrények megtalálhatóak. A csecsemők gondozására szolgáló eszközök, úgy mint csecsemőmérleg, légzésfigyelő, pelenkázó, fürdető kád és állvány, minden szobához tartoznak. Az édesanyák lehetőséget kapnak, hogy lakószobáikat saját ízlésük szerint is díszítsék.

A kisgyermekkel, csecsemőkkel való foglalkozáshoz, az ő ellátásukhoz rendelkezésre állnak játékok, fejlesztőjátékok, kiegészítő eszközök pl. játszószőnyeg, ringató ágy, babakocsi, etetőszék, hordozókendő, járóka. Az anyák számára rendelkezésre áll TV, hi-fi, dvd, társasjátékok, kártyák, sportszerek, melyeket a szakmai egység fejlesztő pedagógus kollégájával, valamint a nevelői közösséggel használnak.

A 3-as számú Komlói Lakásotthon környezete, jellemzői:

Az egyszintes családi ház Komlón, a kórház feletti utcában található. A belváros pár percre van gyalogosan. Az erdei környezet kiváló környezetet biztosít a lakóknak, a természet körülveszi a házat. A lakásotthonhoz tartozik egy nagy terasz és egy gondozott udvar is, ahol a gyermekek és édesanyák közösségi programokat szervezhetnek, a babák levegőzhetnek és játszhatnak a szabadban. A kis zsákutcában mindösszesen egy szomszéd van, akivel az évek hosszú sora alatt remek kapcsolat alakult ki. A kórház közelsége miatt gyakorlatilag a várandós anyáknak lesétálni kell csak a terhes tanácsadásra, sajnos a szülés a komlói kórházban már nem lehetséges, mivel a szülészeti osztály több éve megszűnt, valamint gyermekosztály sem működik már. Ezen ellátásokat a Komlótól fél órányira található Pécsen veszik igénybe.

Tárgyi feltételei:

Az otthonban, a lakószobákban két anya és gyermekeik együttes elhelyezésre alakították ki a teret, és biztosítják a berendezéseket. Minden ellátott számára biztosítva van saját ruhaneműi és egyéb tárgyai tárolására alkalmas zárható szekrény, valamint nyitott polc. A lakószobák a babák gondozására alkalmas tárgyakkal felszereltek, mint pl. kiságy, pelenkázó, játszószőnyeg. Megfelelő mennyiségű és életkornak megfelelő játékokkal rendelkeznek. A gyermekek gondozásához kapcsolódó eszközök rendelkezésre állnak. A lakásotthon műszaki cikkeivel megfelelően felszerelt, gáz központi fűtés gondoskodik a fűtésről, elegendő és megfelelő minőségű informatikai eszközök rendelkezésre állnak.

3. A 4-es számú Komlói Lakásotthon, 7300 Komló, Munkácsy M. u. 88.**A gyermekvédelmi szolgáltatás és az engedélyezett férőhelyek száma:**

- otthont nyújtó ellátás
- ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett gyermekek ellátása,
- utógondozói ellátás
- különleges ellátást igénylő, tanulásban akadályozott gyermekek integrált ellátása
- speciális szükségletű gyermek integrált nevelése
- lány gyermekek elhelyezésének biztosítása
- férőhelyek száma: 12

A szolgáltatás célcsoportja:

A normál és különleges szükségletű (tanulásban akadályozott, illetve értelmileg akadályozott, fogyatékkal élő, tartósan beteg és 0-3 év közötti), valamint speciális szükségletű (súlyos pszichés-, súlyos disszociális tüneteket mutató) integráltan nevelhető leány gyermekek ellátásának biztosítása.

Lakásotthonunk környezete, jellemzői:

A lakásotthon Komló Dávidföld nevű városrészében található, zöldövezetes részben. A belváros, iskolák és szolgáltatások tömegközlekedéssel könnyedén elérhetőek. A lakásotthon kétszintes családi ház, melyhez gondozott udvar és melléképületek is tartoznak. A 2020-as évben a lakásotthon egy mindenre kiterjedő felújításon esett át, így kívül-belül rendkívül modern. A szomszédokkal jó kapcsolatot ápolnak, akik teljesen elfogadóak a gyermekekkel szemben. A tágas udvaron a gyermekeknek lehetősége van szabadidős programok lebonyolítására. A barátságos, igényesen berendezett belső terek meghittséget, nyugalmat sugároznak.

Lakásotthonunk tárgyi feltételei:

A lakásotthon korszerűen és ízlésesen berendezett. A lakószobák 2-3-4 ágyasak. Minden gyermek részére biztosítva van saját ruhaneműi és személyes tárgyai tárolására alkalmas zárható szekrény, valamint fali polc. A szobákhoz íróasztal is tartozik. Az otthon tágas nappalijában smart TV, különböző társasjátékok, kártyák, könyvek biztosítva vannak a

gyermek közösségi életéhez, mindamelllett a szakmai egység fejlesztő pedagógusa, valamint a lakásotthon nevelői közössége kézműves foglalkozásokat tart, az intézmény művészetterapeuta kollegájával pedig a gyermekek közösen rajzolnak, festenek, melyhez minden eszközt biztosít a lakásotthon.

Célok

- A családjukból kiemelt, nevelésbe vett serdülőkorú gyermekek számára az otthont nyújtó ellátás keretén belül teljes körű ellátást biztosítsunk.
- Az otthonban elhelyezett gyermekek életkorának, egészségi és személyiség állapotának megfelelő nevelést, gondozást, képességeiknek megfelelő fejlesztést, iskoláztatást nyújtunk.
- A gondozottakat hozzásegítjük az egyéni, személyre szabott célok eléréséhez, felkészítjük őket az önálló életvezetésre, a családi életre, tanulmányaik sikeres befejezésére.

Fontos, hogy a gyermekeket képessé tegyük:

- alapvető emberi normák megismerésére, elsajátítására és azok tiszteletben tartására;
- az egyéni és közösségi toleranciára;
- a pozitív értékrend megismerésére és elfogadására;
- a felelősségvállalásra;
- konfliktustűrésre és azok kezelésére;
- a döntéshozatalra és a tudatos életszervezésre;
- a kulturált viselkedés szabályainak betartására, megfelelő szintű kommunikációra;
- a társas kapcsolatok létesítésére, a megfontolt, felelősségteljes párválasztásra;
- háztartási ismeretek, praktikák elsajátítására, háztartási munkák gyakorlására, önálló elvégzésére
- zsebpénzzel való helyes gazdálkodásra, takarékosagra;
- az egészségkárosító szerektől való tartózkodásra.

Alapelvek:

A jogszabályokban és az intézményi szabályozókban foglaltakon túl alapelveink között prioritást élvez eszmeiségünk, mely szerint a lakásotthonnak elsősorban a gondozott gyermekek és fiatalok szükségleteihez kell igazodnia, a gyermek lakásotthon működésének rendjéhez való alkalmazkodása csak ez után következik. Tiszteletben tartjuk a gyermekek jogait, méltóságát, egyediségét.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk az érzelmi biztonság, az érzelmi ráhatásnak, valamint a gyermek-felnőtt, gyermek-gyermekek között kialakult érzelmi kapcsolatoknak.

A gyermekekkel való kapcsolat tekintetében nagy odafigyelést tanúsítunk a gyermeki jogok érvényre juttatására, sérelem esetén a helyzetnek megfelelő jogorvoslásra.

Tiszteletben tartjuk a gyermek:

- családi kapcsolatához való jogát;
- gondolat, lelkiismeret és vallásszabadságát;
- magánéletét;

- megfelelő egészségi állapothoz való jogát;
- oktatáshoz, pályaválasztáshoz való jogát;
- szociális biztonsághoz, megfelelő életszínvonalhoz való jogát;
- saját csoport kultúrájához való jogát.
- vélemény-nyilvánításhoz való jogát

Különös figyelemmel kísérjük a gyermeki kötelességek betartását:

- együttműködés a felnőttekkel, tanárokkal, lakásotthoni, iskolai társakkal;
- képességeknek megfelelő tanulmányi teljesítmény nyújtása;
- megfelelő magatartás tanúsítása;
- a Házi rend és a napi rend betartása.

Feladatok:

A lakásotthonba kerüléskor a gyermek egy számára megszokott állapotból számára ismeretlen, bizonytalan helyzetbe kerül. Az otthon részéről ekkor kell több figyelmet fordítani az új helyzet elfogadására, a családból való kikerülés előzményeinek és hatásainak feldolgozására. A gyermekeket, fiatalokat a családba visszakerülésre, illetve az önálló életre neveljük. Fontosnak tartjuk, hogy képessé váljanak egy közösség tagjává válni, tudjanak beilleszkedni és együttműködni. Személyre szabott gondozási terv szerint, egyéni nevelési módszerek alkalmazása, kidolgozása szükséges. Az egészséges életmódra nevelés fontos szempont az otthonunkban, ezért a korszerű táplálkozási módszerek bevezetésére törekszünk. Jó kapcsolatot ápolunk az egészségügyi intézményekkel, a fiatalok egészségi állapotát figyelemmel kísérjük, az esetlegesen felmerülő diétákat, orvosi javaslatokat betartjuk. A személyes higiénés feltételek megteremtése, megtanítása és betartása fontos feladat. Az évszaknak megfelelő ruházat biztosítása a teljes körű ellátás része, ám a ruházatra való odafigyelésre, a holmik rendben tartására a gondozottakat meg kell tanítani. Személyes élettér megteremtése, fenntartása és rendben tartása napi feladat.

Módszerek:

- Egyéni beszélgetés a gyermekkel.
- Csoport megbeszélések.
- Személyes pozitív meggyőzés, megerősítés: aktuális témák, események kapcsán spontán, irányítottan, tematikusan.
- Ösztönzés a szociális kapcsolatok szélesítésére.
- Feladatvállaláson alapuló értékelő rendszer.
- Közösségi szintű hagyomány, szokás- és normarendszer teremtése: közös ünnepek szervezése, megtartása (név- és születésnapok, karácsony, ballagás, távozó gyermek búcsúztatása stb.).
- Egyéni és csoportos rekreációs elfoglaltság biztosítása: kirándulások, nyaralások, sportolási lehetőségek, hagyománnyá fejlődött programjainkon való részvétel (Komlói napok, roma kisebbségi napok, focimeccsek, kézilabda meccsek, komlói színház előadásai, komlói közösségi ház rendezvényei).
- Pozitív mintaadás, példamutatás.
- Véleményalkotásra késztetés.

- Intimszféra tiszteletben tartása, személyes tárgyak megóvása.
- Családi életre való felkészítés.
- Szexuális felvilágosítás.
- Háztartási munkába, gazdálkodásba való bevonás.
- Jutalmazás, elmarasztalás, melynek szabályozását és alkalmazási formáját a lakásotthon Házirendje tartalmazza.

A környezet tisztaságáért a felnőtt a felelős, azonban az önálló életvitelre való felkészítés jelentős eleme, hogy a gyermekek elsajátítsák azt a tudást, amellyel saját környezetüket rendben és tisztán tudják tartani. Ennek érdekében mind a napi konyhai, mind a hétfégi takarítási teendőkbe be kell vonni őket. Önállóságra nevelés, vasalási, mosási technikák elsajátítása, értékesebb holmik megóvása. Fontos a ruházat tisztaságának és az időjárási körülményeknek megfelelő öltözködés napi ellenőrzése, a szükséges tanácsok és javaslatok megadása. A ruházat tisztán tartásában és a tárolás helyes módjának kialakításában a gyermekek is részt vesznek. Fő cél, hogy a gyermek megtanulja megbecsülni ruháit, azok épségére vigyázzon. A gyermekek megtanítása a helyes és alapos tisztálkodásra, ennek ellenőrzése, illetve az ehhez szükséges eszközök helyes használatára való tanítás és az eszközök biztosítása.

A gyermek számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megismerje saját képességeit, azokat kihasználva sikerélményhez jusson. Ez feltételezi az egyéni, személyre szabott bánásmódot, amit a gyermekközösség tagjaival is el kell fogadtatni. Fontos a gyermek viselkedésével kapcsolatos folyamatos visszajelzések megadása, a magatartás értékelése, a lehetséges következmények, a másakra, illetve saját életére gyakorolt hatásának a gyermekkel együtt történő elemzése. Ezen keresztül a gyermek önmagáról kialakított képének módosítása, a realitásokhoz történő közelítése.

Fontos a szabályokhoz való alkalmazkodás képességének kialakítása, mely lehetővé teszi a minél sikeresebb beilleszkedést, mind a közösségbe, mind a társadalomba. A szabályok lehetséges keretek közötti változtatása a gyermekek és a felnőtt közösség egyetértésével. Az önfegyelem hasznosságának együtt értékelése. Az empátiás készségek fejlesztése, a másik gondolatainak, érzelmeinek, viselkedése mozgatórugóinak felmérése, a gyermek saját viselkedéseinek önértelmezése, illetve az ebben való segítségnyújtás. A környezet által (iskola, közösség) negatívnak ítélt magatartásmód gyermekekkel közösen történő értékelése, alternatívák keresése.

Az érzelmi biztonság egyik feltétele az állandóság, amely a felnőtt követelményeiben, a gyermekkel való kapcsolatának szorosságában jelenik meg. Az érzelmi biztonság megteremtésében fontos, hogy a felnőtt a gyermek szükségleteinek kielégítése tekintetében megfelelő mértékben elérhető legyen. A gyermek problémáival, kérdéseivel, kéréseivel fordulhasson hozzá, illetve a megfelelő válaszokat megkapja. A világos és betartható követelményrendszer felállítása lehetővé teszi, hogy a gyermek megfeleljen ezeknek, ezért a szabályok számára is érthető, minél konkrétabb megfogalmazása szükséges a felnőtt részéről. Ezek a mindennapi tevékenységek során főként a gyakorlatban jelennek meg. A követelményrendszer betarthatóságának másik feltétele, hogy vegye figyelembe a gyermek képességeit, igényeit, érdeklődési körét, temperamentumát

III. Mellékletek

Szervezeti és Működési Szabályzat

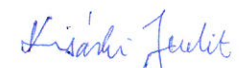
Házirend

Megállapodás – utógondozói ellátás esetén

Pécs, 2021. június 14.

Jászán Csabáné
mb. intézményvezető

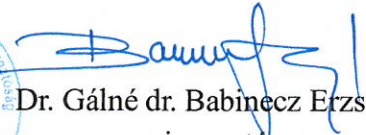

Kisárki Judit
szakmai egységvezető

A szakmai programot a mellékletekkel együtt a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság képviselőjében. BALUK - 208 - 10 / 2021számon jóváhagytam.

Pécs, 2021. június. 25....

Dr. Gálné dr. Babinecz Erzsébet
igazgató
Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
Baranya Megyei Kirendeltség